

През 1993 г. Ботьо Бараков дарява на Художествената галерия в Габрово 17 скулптури и 36 живописни платна, оценени за над 3 млн. лв. Друга сбирка от изящни предмети, рисунки, документи, снимки, печатите на Общество за култура и изкуство и писма дарява на Историческия музей в Габрово. Това е най-голямото дарение за града през втората половина на XX век, за което Ботьо Бараков е обявен за почетен гражданин на Габрово.

### 10.3. Католическият процес и капитан Митко Цанински

Капитан III ранг Митко Цанински, зам.-началник на щаба на ВМС по техническата част към 1944 г., е роден в с. Долна Бешовица, Врачанско. Баща му, поручик Цвятко Цанински, участва в четири войни: Сръбско-българска, Балканска, Междусъюзническа и Първа световна, в която с риск за живота си спасява знамето на 52-ри пехотен полк от Шеста Бдинска дивизия. Митко Цанински участва в двете фази на Втората световна война, носител е на два ордена и три медала за храброст, ранен е в битката при Драва–Соболч. В края на 1947 г. обезврежда немско минно заграждение във Варненското пристанище, но на следващата година е уволнен, защото отказва да стане член на БКП.

През 1949 г. е арестуван с обвинение за дискредитиране на народната власт, защото казал, че комунистите са шарлатани и бандити. Шест месеца е следствен и е пуснат от ареста със задължението да се разписва всеки ден в МВР. Единствената работа, до която е допуснат, е каруцар в задругата на циганите във Варна<sup>375</sup>.

През 1952 г. отново е арестуван и повечето време прекарва в карцер. По това време е инсцениран големият съдебен процес срещу 40 католици, от които 27 свещеници и една монахиня, обвинени в създаване на „шпионска и заговорническа католическа организация в България, работила за Ватикана и западни разузнавания“, в който подсъдими са и група католици от Варна, а той е привлечен като прокурорски свидетел. Процесът се ръководи от о.з. полк. Саркис К. Аркалян, по-късно активен борец против фашизма и капитализма<sup>376</sup>. След жестоки изтезания са изтръгнати „самопризнания“ и делото достига до Върховния съд на НРБ, където от 29 септември до 3 октомври 1952 г. се разиграва съдебен фарс с голяма медийна

---

<sup>375</sup> По материали на Цветан Цанински „Едно семейство с прекършени крила. // Истина, № 27, декември 2017–януари 2018.

<sup>376</sup> Пак там.

публичност<sup>377</sup>. В съдебната зала са изложени част от „доказателствата, иззети при обиските“ – картечници, пушки, бомби, пистолети, радиостанции. Четирима души са осъдени на смърт чрез разстрел – никополският епископ Евгений Босилков и успенците Камен Вичев, Павел Джиджов и Йосафат Шишков (обявени за блажени от папа Йоан Павел II). Останалите присъди варират от 2,5 до 20 г. затвор. Така 36 души получават общо 405 години затвор<sup>378</sup>. Смъртните присъди са изпълнени в Софийския затвор.

Капитан Цанински отказва да лъжесвидетелства и е привлечен като обвиняем и вкаран в следствието на ДС за „дообработка“, където е убит на 3 октомври 1952 г. Това е причината насроченият на следващия ден процес срещу него като обвиняем да се отложи. Отправено е искане от военния прокурор до Софийския централен затвор<sup>379</sup> на делото да бъде доведен подсъдимият Митко Цветков Митков-Цанински и отговорът е, че „в затвора няма задържано лице на име Митко Цветков Митков“<sup>380</sup>. Тогава смъртта му се узаконява по жесток начин. На 8 октомври 1952 г. се провежда закрито заседание в зала № 13 на Съдебната палата, където присъстват трима съдии: подп. К. Ат. Лагадинов – председател, и членове майор В. А. Нанчев и майор Ив. Ст. Недялков, военен прокурор майор М. Ил. Ангелов, както и двама мъже, които изиграват ролята на „адвокат“ и „подсъдим“. По спомените на варненските свидетели Тодоров и Начева през цялото време „адвокатът“ е с гръб към свидетелите, закривайки с тялото си „подсъдимия“. Произнесена е фиктивна смъртна присъда, издадена без номер.

Съпругата на Димитър Цанински остава без работа с три деца и работи като метачка в Морската градина. Тя е завършила френския колеж „Свети Андрей“ във Варна, където след това преподава 20 години до закриването му през 1948 г. Владее три западни езика, свири на цигулка, рисува. Двама от тримата ѝ синове стават хамали на Варненското пристанище. По-късно единият от тях успява с много усилия да стане учител по селата в Делиормана, следван от характеристиката на син на народен враг, а на останалите двама е позволено да работят единствено като тенекеджия и шофьор.

---

<sup>377</sup> Работническо дело, № 265, 21 септ.; № 270, 26 септ.; № 274, 30 септ.; № 275, 1 окт.; № 276, 2 окт.; № 277, 3 окт.; № 278, 4 окт. 1952 г.

<sup>378</sup> Елдъров, Светлозар. Католиците в България (1878–1989). София, 2002, с. 297.

<sup>379</sup> По материали на Цветан Цанински „Едно семейство с прекършени крила“, писмо № А-45/52 от 3.X.1952 г.

<sup>380</sup> Пак там, писмо № 2-8-12462 от 8.X.1952 г.